

AKTUALNO VPRAŠANJE

Zaključnim računom gospodarskih organizacij dostaj ljudski odbori niso posvečali prevelike pozornosti. Formalno so sicer vedno sklepali o njih poročili. Najpogosteje pa je pri tem tudi ostalo.

Inspekcijski organi so sicer svoje delo v redu opravljali. Ni dvoma, da so kar se le da natančno popravili vse morebitne napake, ki so se v zaključnih računih posameznih gospodarskih organizacij pojavile.

Toda to ni dovolj. Zaključnim računom bi bilo potrebno dati tudi tiste družbene vloge, ki jo oni imajo. Zaključni računi namreč niso le skupek več ali manj nerazumljivo razporejenih števil, marveč so odraz gospodarjenja v kolektivu, politike podjetja v pogledu investiranja naporov za povečanje delovne storilnosti, zaposlevanja, cen itd. Ljudski odbori predvsem občinski bi morali zato resneje razpravljati o zaključnih računih prav tako kot razpravljajo o vsakoletnih družbenih planih.

Letos bo temu problemu posvetila del svojega časa tudi Zvezna ljudska skupščina. Le-ta bo obravnavala nekaj zaključnih računov največjih gospodarskih organizacij. Tudi republiške skupščine bodo razpravljale o poslovanju nekaterih podjetij v letu 1953.

Okrajni ljudski odbor, še posebej pa občinske ljudske odbore, čakajo torej glede tega v bližnji prihodnosti odgovorne in aktualne naloge.

-ik

AKTUALNO VPRAŠANJE

Bo ali ne bo? Tako že ves mesec modrujejo smučarji, otroci in sploh vsi ljubitelji zimskega športa, se ozirajo v nebo, mažejo smučke, pripravljajo sanke, snega pa — ni in ni. Starčki modrujejo o atomski bombi in poletih v vesolje, češ da je to vzrok nenavadni zimi. Vremenoslovci napovedujejo zdej sneg, zdej sončno vreme, vreme pa, izgleda, se po teh napovedih noče in noče ravnati. »V vzhodni Sloveniji oblačno, sicer pa sončno vreme!« Tako je še v soboto popoldne napovedoval ljubljanski radio. Včeraj jutraj pa je pričelo snežiti. Brez napovedi vremenoslovcev, brez pričakovanih otrok, ki imajo samo še nekaj dni počitnic pred sabo. »Zima in gosposka ne prizaneseta.« Tako so modrovali ljudje, pa so se bržkone nekoliko zmotili. Sneg je namreč kmalu ponehal. Toliko pa ga je le padlo, da bodo otroci prišli na svoj račun in da deklicama na naši sliki ne bo več treba hoditi na Kravec, če se bosta hoteli male poigrati — upamo, da nam ne bosta zamerili — s snežnim možem.

GLAS GORENJSKE

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI ZA GORENJSKO
LETO XII, ST. 9 — CENA DIN 10.— KLANJ, 2. FEBRUARJA 1953

Z občnega zbora Občinskega sindikalnega sveta Tržič

Več za družbeni standard

Odnos med gospodarskimi in negospodarskimi investicijami se bo letos delno izboljšal v korist negospodarskih investicij - Deficit socialnega zavarovanja - 40 mladih v plenumu ObSS

Tržič, 31. januarja.

Današnjega občnega zbora Občinskega sindikalnega sveta v Tržiču so se razen številnih delegatov udeležili tudi nekateri gostje. Med njimi smo videli sekretarja OO ZKS Kranj Franca Popita, predsednika ObLO Tržič Lovra Cerarja, sekretarja OK LMS Viktorja Kralja in druge.

Po uvodnih formalnostih je predsednik ObSS Tržič Slavko Zalokar podal poročilo o delu v preteklem letu. Poudaril je, da se letošnji občni zbor vrši v času najživahnije politične in gospodarske dejavnosti, ko je v središču pozornosti vseh družbenih in političnih organizacij borba za boljše življenjske in delovne pogoje delavcev, borba za večjo produktivnost in za nov sistem nagrajevanja. V letu, ki je pred nami, bo prav to osnovna gospodarska in politična naloga sindikalnih organizacij.

V tržički občini je posebno pereče vprašanje investicij za družbeni standard. Manjka jim celo vrsto objektov, od stanovanj, šole, zdravstvenega doma, kulturno prostora in sodobno urejenega in turističnim zahtevam odgovarjajočega gostinskega obrata do kopalnice, vodovoda itd.

Perspektivni načrt investicij v

tržički občini zahteva za svojo realizacijo 420 milijonov dinarjev sredstev. Po nepopolnih podatkih bodo podjetja v občini Tržič ustvarila 202.600.000 din ostanka čistega dohodka in to po odbitku rednih plač, dveh plač nad tarifnimi postavkami in odvoda v obvezne sklade. Od tega bodo podjetja prispevala občini 22.560.000 dinarjev ali

10,6% za komunalno dejavnost. Razen tega bodo podjetja letos tudi sama gradila stanovanja in nekatere komunalne objekte, za kar predvidevajo 89.921.000 dinarjev ali 45%. Skupno bodo torej podjetja investirala za družbeni standard 112.487.000 dinarjev ali 55,6 odstotkov ostanka čistega dohodka.

Občinski sindikalni svet v Tržiču meni, da se bo odnos med sredstvi, ki jih investirajo podjetja sama, in med sredstvi, ki so namenjena občini, moral spremeniti v korist ljudskega odbora, ker sicer ne bo mogoče zgraditi nove šole, zdravstvenega doma in še nekaterih drugih objektov. Po sklepu Okrajnega zbora proizvajalcev, da naj bi namreč podjetja vsaj tretjino sredstev, namenjenih za investicije družbenega standarda, dala ljudskemu odboru, bi v Tržiču to znašalo približno 17,5% in ne današnjih 10,6%.

Predsednik ObSS je v referatu tudi poudaril, da bo razmerje med gospodarskimi investicijami, ki so lani znašale 296.559.000 dinarjev, in negospodarskimi investicijami, ki so znašale lani samo 52.787.000 dinarjev, treba spremeniti. Za leto 1953 planirajo podjetja 439 milijonov 693.000 dinarjev za gospodarske in 169.499.000 dinarjev za negospodarske investicije. Tu je že videti delen porast negospodarskih investicij, ni pa to zadnja možna meja.

V razpravi, ki ni bila najbolj živahna, so najprej govorili o nekaterih težavah socialnega zavarovanja, ki je imelo lani v Tržiču precejšen deficit. Ugotovili so, da delavci v tržički občini precej več bolujejo kot v drugih krajih na Gorenjskem. Vzrokov za to je več. Med njimi ni na zadnjem mestu dejstvo, da tržička industrija zaposluje pretežno žensko delovno silo.

Predsednik ObK LMS Tržič je poudaril, da se bodo morale sindikalne podružnice v prihodnje vse bolj opreti na mlade in jim nuditi zadostno možnost za politično in strokovno izobraževanje. Da sindikati v Tržiču mladih ne podcenjujejo, je videti iz tega, da je bilo v dosedanjem plenumu ObSS 40 mladih delavcev in delavk.

A. T.

S SEJE ObLO ŠKOFJA LOKA

Razprava o okrajnem družbenem planu

V četrtek, 29. januarja popoldne je bila v Škofji Loki seja Občinskega ljudskega odbora. Na skupni seji sta zbora najprej obravnavala okrajni družbeni načrt in proračun, razpravljala pa sta še o predlogu za določitev ožjega gradbenega okoliša in o zadnjih zborih volivcev. Izmenjala sta tudi nekatere člane svetov in odborniških komisij.

Predlog družbenega načrta je obravnavala predpovednik OLO Sveto Kobal, ki je zlasti podčrtal predvideno investicijsko politiko v tem letu. Investicije za potrebe družbenega standarda bo mogoče uresničiti le ob doslednem izpolnjevanju smernic družbenega načrta. Sredstva okrajnega investicijskega sklada bodo uporabljena predvsem za potrebe trgovine, obrti ter gostinstva in turizma. Del teh sredstev pa bodo uporabili za soudeležbo pri posojilih in splošnega investicijskega sklada za podobne namene. Posebej se je zadržal pri predvidenih investicijah v občini Škofja Loka in pri tem opozoril na važnost modernizacije ceste Kranj - Škofja Loka in ceste v Poljanski dolini. Pospešiti bo treba tudi priprave za zgraditev opekarne v Škofji Loki. Podpredsednik Kobal je govoril tudi o zaposlovanju delovne sile, čemur posveča načrt posebno pozornost. Število zaposlenih v tem letu nikakor ne sme prekorčiti stanja ob zaključku preteklega leta, ker je že večina pod-

jetij, posebno industrijskih, prekoračila plan števila zaposlenih za leto 1951, kar je primer tudi v Škofji Loki. Razen tega je omenil še nesorazmerje v naraščanju narodnega dohodka, kar kaže na zviševanje materialnih stroškov.

V razpravi so odborniki predlagali, naj bi v prid razporejanja investicijskih sredstev upoštevali potrebe gospodarsko bolj zaostalih krajev; že letos bi bilo treba izdelati okvirni program razvoja teh področij. Menijo namreč, da bo moč samo na tej osnovi sredstva načrtno razporejati.

Posebno živahna razprava se je razvila ob obravnavanju okrajnega proračuna. Odborniki so bili mnogi, da je razdelitev proračunskih dohodkov, ki jo je predvidel OLO sicer pravilna, ker prvokrat jemlje za osnovo objektivni kriterij, po doseženem narodnem dohodku na prebivalca. Ker pa se je v občini Škofja Loka, po združitvi z občino Gorenja vas, narodni dohodek na prebivalca občutno znižal, bodo proračunski dohodki te občine, v

primerjavi z ostalimi občinami na Gorenjskem, relativno precej padli. Predsednik ObLO Jože Nastran je (Nadaljevanje na 2. strani)

S PRVE TEKME MED JESENICAMI IN LJUBLJANO (poročilo na 5. strani)

Občni zbori SZDL

Anketa med prebivalstvom

ob odrejanju investicij za komunalne gradnje v Kranju - Novi Kranj na Zlatem polju - Zakaj Partizanska in ne Stara cesta? - Največ za zdravstvene objekte - Mladina bo gradila vodovod

Se nepopolni predlog letošnjih komunalnih gradenj v Kranju predvideva približno milijardo in 200 milijonov dinarjev investicij. Tako je na občnem zboru SZDL za Kranj center povedal sekretar obč. komiteta tov. Baldomir Bizjak. Največ, in sicer kakih 138 milijonov dinarjev je predvideno za gradnjo in opremo zdravstvenih objektov. V prvi vrsti je zdravstveni dom, nova zobna ambulanta in tudi porodnišnica, ki naj bi jo zgradili ob Zdravstvenem domu. Tudi za šolstvo je predvidenih 135 milijonov dinarjev. Gradili naj bi novo poslopje osemletke na Planini, vrtec v Stražišču in druga potrebna poslopja.

Zelo je navzoče iznenadila vest, da bodo letos mladinske delovne brigade gradile nov vodovod za Kranj, s katerim bi se izboljšala preskrba z vodo. Predvidene so tudi večje gradnje kot prejšnja leta za potrebe telesno-vzgojne in športne dejavnosti, za izboljšanje trgovinske mreže in podobno. Gospodarske organizacije bodo pri-

spevale kakih 500 milijonov dinarjev za te nujne potrebe mesta. Med podjetji in občino so že v toku razgovori o tem.

Stanovanjska gradnja pa bo letos osredotočena na Zlatem polju. Tam naj bi v prihodnjih letih zrasedel novi del mesta Kranja z visokimi stanovanjskimi in drugimi posloplji. Samo letos predvidevajo, da bi tam zgradili novih 400 stanovanj, prihodnje leto pa še 200. S take koncentrirano gradnjo upajo dokaj prispevati tudi k pocenitvi gradbenih del.

Člani SZDL so na občnem zboru dokaj živahno pretresali ta predlog in dali nekatere pripombe, ki naj bi jih upoštevali.

Prva pripomba je bila, naj bi ne urejevali otroškega igrišča na vrtu pri Vajenskem domu ob bivšem Gasilskem trgu, ker je tam že take preveč vajencev, šola itd. Menili so, da bi bilo treba zato poiskati drugi primernejši prostor za otroke.

Prav tako je nekdo pripomnil, naj bi preskrbeli sredstva za ureditev mlekarne. Za pravilno oskrbo mesta Kranja pa tudi drugih krajev, je nujno vložiti tam nekaj sredstev. Predlog pa tega ni vseboval.

Prav tako so na občnem zboru omenjali, da je končno treba urediti nekatere pločnike v središču mesta, urediti javno stranišče, omogočiti lažji prehod kolesarjem po Savskem bregu, kjer so zdej stopnice itd.

Najbolj pa so govorili o ureditvi oziroma asfaltiranju Partizanske in drugih cest. Predlog predvideva ureditev Partizanske ceste. Navzgor pa so to grajali, češ da je potrebnejša ureditev Stare ceste.

Po razpravi o vprašanih komunalnih gradnjah so končno sprejeli predlog, naj bi izvedli med prebivalstvom anketo. Prebivalci, koristniki, ki so hkrati tudi ustvarjalci teh sredstev, naj bi svobodno sodelovali pri odločanju, kaj naj bi gradili in še zlasti, kaj je najhujše, potrebnejše in važnejše za dvig življenjske ravni.

Tudi v drugih krajih so bili ali pa še bodo občni zbori SZDL. Prav je, da se ob tej priliki pogovore o naporih za izboljšanje življenjskih pogojev in da usmerjajo občinske organe k temu cilju. K. M.

PABERKI PO SVETU

TIROLSKA, SAAR IN — KOROŠKA

Avstrija ima posebnega visokega državnega funkcionarja za vprašanje Južne Tirolske, pokrajine v Italiji, v kateri pa je naseljenih veliko Avstrijcev. Ta človek je dr. Franz Gschntzer. O Južni Tirolski pride čisto do sporov med Dunajem in Rimom. Dr. Gschntzer je pred nedavnimi imel predavanje »Južna Tirolska s politično-geografskega gledišča«, v katerem je Južno Tirolsko primerjal s pokrajino Saar. »Prav tako kot s saarskimi oblastmi bi tudi rešitev vprašanja z Južno Tirolsko koristila evropski skupnosti,« je rekel dr. Gschntzer.

Pozabil pa je omeniti še en aktualen primer odnosa do nacionalnih manjšin: odnos Dunaja do — Koroških Slovencev...

DDT IN NACIONALNI ZNAK

Amerikanci imajo v svojem grbu orla. Na vseh službenih žigih je videti podobno te ponosne ptice, ki jo smatrajo za simbol Združenih držav Amerike. Večini je bilo na ameriškem kontinentu dovolj teh ptic. Zdad pa jih je doletela nesreča: orli, ki jih je samo še nekaj sto, postajajo sterilni. Ugotovili so, da je temu vzrok prašek DDT, s katerim posipavajo barja in reke, ker se je dobro izkazal v borbi proti malariji. Ameriški orli se pretežno hranijo z ribami, ribe pa so polne DDT. Tako je ta sicer koristen prašek deloval na orle tako, da jim ogroža plodnost.

Zastopniki tradicije zahtevajo, da je treba prenehati s posipavanjem praška DDT, pa čeprav bi potem kraljevala malarija. Pravijo namreč, da bi bila sramota, da bi Amerika nekega dne ostala brez svojega simbola.

ENA ZVEZDA: 3.000 DOLARJEV

Aljaska je po dolgih in zakulisnih borbah v kuloarjih ameriškega Kongresa in Senata končno izvojevala privilegij, da postane 49. zvezna država ZDA. Proti sprejetju so se v glavnem bojevale nekatere velike industrijske družbe, ki so izračunale, da bodo morali zaradi zveznih predpisov in zakonov, ki se bodo razširili tudi na Aljasko, plačati precej večje davke. Pa še ena družba je finančno prizadeta. »Trans World Airlines«, letalska družba, katere letala letajo po vsem svetu, je izračunala, da bo samo sprememba zastav na njenih 149 potniških letalih stala 3.000 dolarjev: vsaki zastavi bo treba namreč dodati še eno zvezdo.

Na prihodnjem zasedanju Kongresa bo med drugim na dnevnem redu tudi sprejem Havajev, ki imajo zdaj položaj teritorija pod upravo ZDA. To bi bila 50. federalna država ZDA. Koliko bo vse ameriške letalske družbe stala še ena zvezda?

MALENKOST

Mojstri statistike — Amerikanci po izračunih tudi tole:

Alkoholizem stane ameriško industrijo letno 35 milijonov delovnih dni, kar je v našem denarju okoli 245 milijard dinarjev.

IZDAJA ČP »GORENJSKI TISK« / UREJUJE UREDNIŠKI ODBOR / DIREKTOR IN ODGOVORNI UREDNIK SLAVKO BEZNIK / TELEFON UREDNIŠTVA ST. 397 — UPRAVE ST. 475 — TEKOCI RAČUN PRI KOMUNALNI BANKI V KRANJU 607-70-1-135 / IZHAJA OB PONEDELJKIH IN PETKIH / LETNA NAROČNINA 600 DINARJEV, MESEČNA NAROČNINA 50 DINARJEV

Snežne padavine, ki so včeraj iznenadile vsa Slovenijo, bodo prenehale. Ta teden bo prevladovalo sončno vreme, ob koncu tedna pa je pričakovati ponoven padec temperature s snežnimi padavinami.

LJUDJE IN DOGODKI SOSEDJE V ŠKRIPCIIH

Padec italijanske vlade je že dlje visel v zraku. Bilo je potrebno samo še nekaj zaostritev, kot je bil odstop socialnodemokratskega ministra Vigorellija, in na polurni seji kabineta je bila zapečaten usoda Fanfanijeve vlade.

Amintore Fanfani, generalni tajnik demokristjanske stranke, se je lotil sestavljanja vlade takoj po lanskih majskih volitvah. Iz njih je demokristjanska vlada izšla okrepjena, hkrati pa se je tudi celotno volilno razpoloženje volivcev nagnilo na levo. Takšno nagajenje volilnih množic je moral upoštevati tudi Fanfani kot novi ministrski predsednik. Toda njegov program milerjih socialnih reform in krepitve vloge države v gospodarstvu, ki ga je skušal izpeljati skupaj s Saragatovimi socialnimi demokrati, je naletel na srdite napade ne samo desničarskih strank, marveč tudi predstavnikov desnega krila lastne — demokristjanske stranke. Čedalje pogosteje se je zgodilo, da so nekateri desničarsko usmerjeni demokristjanski poslanci kršili strankarsko disciplino in glasovali proti lastni vladi. V takih razmerah in sprčo položaja v parlamentu, kjer je bila vlada navezana na podporo drugih skupin, je postalo jasno, da Fanfanijevemu kabinetu ni sojeno dolgo življenje.

Končni udarec mu je pravzaprav zadal kongres Nennijevih socialistov. To je na prvi pogled videti nerazumljivo, saj so socialisti že ves čas v opoziciji. Toda na neapeljskem kongresu so socialisti začrtali nekatere izredno važne smernice svojemu programu, ki so jim na široko odprle pot med italijanske množice. To je povzročilo pravo vrenje med Saragatovimi socialnimi demokrati in v levem krilu demokristjanov. Leva struja socialnodemokratske stranke je postavila zahtevo vodstvu stranke, naj takoj stori potrebne korake za združitve z Nennijevimi socialisti, socialnodemokratski minister za delo v Fanfanijevi vladi pa je prav zato izstopil iz vlade.

Ze tako slaba vlada je doživela udarec, ki ga ni več mogla prebrati; Fanfani je kapituliral. Drugoga mu tudi ni preostalo, saj z razcepjenimi socialnimi demokrati in z voljkami nasprotji v lastni stranki ni več mogel držati vajeti v svojih rokah.

Položaj po padcu vlade pa ni nič kaj rožnat, še manj pa jasen. Medtem ko skušajo socialni demokrati na izrednem zasedanju razčistiti medsebojna nesoglasja, so la postala v demokristjanski stranki še ostrejša. Fanfani je pred nevarnostjo razcepa v lastni stranki odstopil tudi kot generalni tajnik demokristjanske stranke. Očitno

je, da je Italija zašla v hudo krizo, iz katere zlepa ni videti rešilnega izhoda.

Nič čudnega torej, če rimski časopis »Popolo« že zdaj namiguje na možnost razpisa novih, izrednih volitev, londonski »Daily Telegraph« pa odkrito meni, da je to edina stvarna rešitev. Mnogi si želijo, da bi zapleteni položaj razvozlat neki italijanski De Gaulle. Drugi pa pristavljajo, da je še vprašanje, če jim bo De Gaulle zares kos v Franciji, in če že, kje potem najti takšnega močnega moža, ki bi se lahko v Italiji meril s francoskim predsednikom republike?

Čudno pa je, da v meščanskih krogih ne vidijo rešitve, ki so jo nakazale same volitve: namreč, da bi bilo treba pri sestavljanju vlade upoštevati levičarske in dejansko napredne stranke. Sodelovanje z Nennijevimi socialisti (četudi »odšteje močno KP Italije«) bi lahko že ustvarilo trdno vlado, ki bi bila sposobna rešiti tudi marsikatero kričevo socialne probleme današnje Italije.

Mnenja, priporočila in predlogi se še vedno zelo razhajajo, v enem pa so si malone vsi edini: namreč, da je sedanja kriza bržkone najtežja in utegne biti tudi najdaljša, kar jih je doživela povojna Italija.

MARTIN TOMAZIČ

v nedeljo smo zabeležili

OBČNI ZBOR ZVEZE BORCEV KRANJ

OSREDNJA PROSLAVA NA JAMNIKU

Kranj, 1. februarja.

Na današnjem občnem zboru ZB občine Kranj je bilo razvidno, da je bila ta organizacija lani dokaj delavna. Skupno so rešili 320 prošelj in sicer največ o ugotavljanju službenih let. Veliko skrb posvečajo tudi otrokom padlih borcev in žrtvam fašističnega terorja. Takih otrok je še 299. Za njihove štipendije plačujejo mesečno 52.500 dinarjev. 162 otrok so lani poslali v razne kolonije ob morju.

V načrtu za nadaljnje delo je predvidena še večja dejavnost in izvenarmadni vzgoji, v urejevanju grobov padlih borcev itd. Komisija za spomenike je v okviru 40. obletnice KPJ zasnovala dokaj pester program. Odkritje spominskih plošč pripravljajo v Besnici in Pševem. V načrtu je tudi primerno obeležje zgodovinskih krajev v Naklem, Cegelnici, Goričah (Letonice), v Kokri, Predosljah in drugod. V Kranju, kjer je bila avtobusna postaja, pa bodo s pomočjo okrajnih organizacij postavili večji spomenik.

Ko so govorili o stanju posamez-

nih otrok padlih borcev, o nekaterih mamicah oziroma starih padlih borcev, je delegat iz Nakla povedal, kako so tam ob novoletnih praznikih obiskali nekdanje partizanske družine. Prinesli so jim darila in se z njimi lepo pogovorili. Nekaj podobnega je povedal tudi delegat iz Zabnice. Tam so organizirali za stare padlih borcev in druge partizanske družine skupni izlet v Primorje in drugam, kjer so se njihovi sinovi borili in umirali.

Letošnji krajevni prazniki, kot so poudarili na zboru, naj bi vključili čimveč ljudi. Dali naj bi širši pomen dogodka NOB in tako dostojne proslavili obletnico KPJ. Predlagali so, naj bi sodelovanju z radovljiško občino pripravili osrednjo občinsko proslavo na Jamniku. Na dan vstaje, 22. julija naj bi tam skupno proslavljali 15-letnico požiga te vasi.

K. M.

PROMETNA VZGOJA — GLAVNA NALOGA ŠOFERJEV

Kranj, 1. februarja.

Sinoči je bila v dvorani Okrajnega ljudskega odbora Kranj prva redna letna skupščina Združenja šoferjev in avtomehanikov okraja Kranj. Poleg številnih delegatov se

je skupščine udeležil tudi predsednik republiškega odbora Združenja šoferjev in avtomehanikov tovariš Rudi Cerar. Po enoletnem delu je ta organizacija zabeležila že lepe uspehe pri vzgoji številnega članstva, saj šteje danes preko 600 aktivnih članov. Pod njegovim okriljem delajo na Gorenjskem štiri podružnice (Kranj, Jesenice, Škofja Loka in Tržič). Namen Združenja šoferjev in avtomehanikov je predvsem v tem, da skrbi za strokovno in prometno vzgojo svojega članstva, kajti prav s sistematično vzgojo bodo lahko preprečili številne prometne nesreče na naših cestah.

V razpravi so govorili o sodelovanju z ostalimi organizacijami, ki ga doslej ni bilo. Borijo se tudi s precejšnjimi finančnimi težavami. Nekateri so v razpravi grajali malomaren odnos nekaterih organizacij do Združenja šoferjev. Od 22 povabljenih gostov se namreč ni nihče odzval vabilu. Ob koncu so nagradili tudi nekatere svoje najzaslužnejše člane.

Nas kupščini so sprejeli vrsto važnih sklepov. Organizirali bodo seminar za predavateljski kader, tesno bodo sodelovali z organi prometne varnosti, z upravo za ceste in z vsemi avto-moto društvi na Gorenjskem.

M. Z.

ZAKLJUČEK SANITETNEGA TEČAJA V KRANJU

Kranj, 1. februarja.

Sinoči je bil v Dijaškem domu na Zlatem polju zaključčen štirindnevni tečaj gasilske sanitete Gorenjske, ki ga je pripravila Okrajna gasilska zveza Kranj. 32 udeležencev se je seznanilo z osnovnimi zdravstveno-sanitetnimi predpisi pri požarih, elementarnih nevarnostih in nesrečah. Ob zaključku tečaja so udeleženci naredili tudi strokovne izpite. Tečaj je vodil pomočnik poveljnika OGZ za Gorenjsko Janko Štefe.

I. V.

RAZPRAVA O OKRAJNEM DRUŽBENEM PLANU (Nadaljevanje s 1. strani)

poudaril, da se bodo proračunski dohodki po tem kriteriju napram lanskemu letu povečali samo za 3 milijone dinarjev, medtem ko se bodo izdatki, brez upoštevanja komunalnih potreb, negospodarskih investicij in dotacij skladom ter organizacijam in društvom, povečali za 27 milijonov dinarjev. Narasli bodo zaradi vključitve bivše nižje gimnazije v občinski proračun in pa zaradi osebnih izdatkov za upravo za gozdarstvo, ki so bili prejšnja leta zajeti v okrajnem proračunu. Hkrati bo Občinski ljudski odbor predlagal Okrajnemu ljudskemu odboru, naj še enkrat napravi izračun narodnega dohodka na prebivalca v tej občini. Ker niso upoštevali tovarne »Motor«, ki ni vključena v okrajni načrt, razen tega so izpustili tudi nekatera druga podjetja, so sedanji podatki netočni.

M. Č.

naša kronika

Z OBČNEGA ZBORA SINDIKALNEGA SVETA BLED SKUPNA SREDSTVA — VEČJI UČINEK

V Blejski občini bodo letos dali kakih 16 milijonov dinarjev za investicije družbenega standarda. Ko so na občnem zboru občinskega sindikalnega sveta v soboto, 31. januarja govorili o tem, so menili, da bi bilo bolje, če bi združili čimveč teh sredstev v občinskem skladu, ter jih tako smoterneje uporabili za skupne koristi.

Predstavniki ObLO in drugih organov so že obiskali vsa večja podjetja v občini in govorili o sredstvih, ki bi jih lahko namenili za družbeni standard. Nekaj nad 10 milijonov dinarjev nameravajo porabiti sama podjetja za investicije v korist življenske ravni. Nekaj nad 5 milijonov pa so že ob prvih razgovorih obljubili odstopiti občini v skupni sklad za komunalne in druge gradnje. Toda na občnem zboru so izrazili misel, naj bi podjetja več prispevala v skupni sklad, da bi bil namreč učinek lahko večji. Iz skupnega sklada naj bi prispevali zlasti za gradnjo zdravstvenega doma, zobnega paviljona in druge objekte, ki so prebivalstvu na Bledu hudo potrebni.

Ob tej priliki so govorili tudi o investicijah v podjetju »Vezeninec«. Tam nameravajo letos porabiti vsa razpoložljiva sredstva, 10 milijonov dinarjev, kar vsekakor ni v skladu s splošnimi naspri. Sklenili so naj bi nujnost oziroma smotrnost teh investicij podrobneje pretrpeli ob sodelovanju samega kolektiva.

I. C.

45 JIH ŽELI VSTOPITI V ZK

Kranj, 1. februarja.

Včeraj popoldne so v Dijaškem domu na Zlatem polju zaključili seminar za mladince in mladinke, ki ga je organiziral Okrajni komite LMS Kranj skupno z Okrajnim odborom ZB Kranj. Na zaključku, ki sta se ga udeležila tudi člana OK LMS Kranj Stefan Kadoič in Andrej Strniša, je na vprašanje udeležencev odgovorjal član CK LMS Ljubljana Marjan Rožič, nato pa so 11 mladincev, ki še niso bili člani, sprejeli v mladinski organizacijo.

Seminarja se je udeležilo 61 mladincev in mladink različnih poklicev in iz različnih krajev. Iz ankete, na katero so odgovorili vsi udeleženci, je videti, da sta samo dva člana ZK, 45 pa se jih je izrazilo, da to želijo postati.

ŽELEZARNA JESENICE DOBILA NOVE KVALIFICIRANE DELAVCE

V sredo, četrtek in petek je polagalo 24 jeseniških železarjev izpite za kvalificirane delavce pred izpitno komisijo okraja Kranj, ki ima svoj sedež v Jesenicah. Vsi kandidati, ki so starejši in imajo dovolj prakse, so bili oproščeni teoretičnega dela izpita ter so položili praktični izpit povprečno s prav dobrim uspehom. V ponedeljek bo pred izpitno komisijo zaključeno polaganje izpitov. S tem bo dobila Železarna 50 novih kvalificiranih in visokokvalificiranih delavcev.

U.

DELO JESENIŠKIH ŠTUDENTOV

Decembra lani je preteklo leto dni, odkar so študentje jeseniške občine ustanovili akademski klub. Priradili so več namiznotenjskih in strelskih dvobojev, največji uspeh pa so dosegli odbojkaši, ki so se uvrstili v vrh slovenskega odbojkarstva športa. Z delom, ki sicer lani ni bilo najboljšje, bodo letos nadaljevali. V februarju bodo že drugi imeli akademski ples, ki bo pod pokroviteljstvom Železarne, v okviru proslav ob 90-letnici njenega obstoja. Lanska prireditve je dobro uspela. Tudi letos bodo na tradicionalen in slovesen način sprejeli »zelene« bruce v družbo »starih bajt« in mladih krokarjev. Ta droben dogodek iz študentskega življenja bo ostal vsakomur v lepem spominu.

J. B.

naš razgovor

MALO ŠALE JE TREBA

»Oo, dobro jo poznamo. Doli na šoli stanuje, kar doli jo boste dobili, če je doma.«

Tako so odgovarjali v Olševku, kajti Lojzko Hrstnikovo tam poznajo vsi, vsi iz Olševka, Hotemož in okolice.

»Vi ste prva med Prešernovimi nagradenci, ki jih je nagradil Občinski ljudski odbor v Kranju za zasluge v ljudsko-prosvetni dejavnosti, pa bi radi, da kaj poveste...«

Očividno je bila malo iznenadena.

Vendar je začela zbrano pripovedovati o dramski sekciji, o pevskem zboru, o recitatorjih... Razgovor je kar nehoti začel celo na dejavnost Rdečega križa, Socialistične zveze, na... Ni konca! Povsod je Lojzka kot voditelj. Menda ni tam organizacije, kjer ne bi ona sodelovala, vsaj kot tajnica. Ni proslave, svečanosti, zborovanja, kjer ne bi Lojzka imela glavno besedo. Vsaj pri organizaciji.

»Tudi prirejam sama za oder. Saj veste, izbira dramskih, lažjih del za naše možnosti ni velika. Tako sem uprizorila Kosmačev »Pomladni dan« in druge. Menda sem lani v poročilu imela napisanih 48 del, ki sem jih sama v 10 letih priredila za oder.«

Tako je pojasnjevala dejavnost dramske sekcije. Potem je pripovedovala o pevski in drugi. Le prostora ni. Največ 120 gledalcev lahko pride v učilnico,

kjer imajo predstave. Toda na Visokem je lepa dvorana. V glavnem nastopajo tam. Tam je prostora za 600 ljudi: Prišli bodo tudi na festival v Kranju 5. februarja z dramsko, a morda tudi s pevsko sekcijo.

»Koliko mladine je v vašem društvu?«

»Veliko. Pravzaprav samo mladina. V pevskem zboru so sama dekleta. Osemnajst jih je. Tudi v dramski sekciji je izmed 24 članov samo nekaj starejših za primerne vloge. Ostali — sama mladina.«

»Kako, da pri vas mladina tako sodeluje v teh dejavnostih? Marsikje se pri- tožujejo, da današnja mladina nima veselja za petje, igranje itd. Pravijo, da današnji svet motorjev in kavbojskih filmov privlačuje mladino drugam kot v čitalniški dobi.«

»Ne vem. Pri nas imajo veselje za to. Seveda je treba prilagoditi delo željam mladine. Zlasti vaje ne smejo biti puste. Povsod mora biti privlačno, zabavno. No ja, saj veste, kako je z mladimi — malo šale je treba.«

Potem se je razgovor ustavil. Pokrajina s kozolci in lesenimi skednji je bila tiha, malone pusta in dolgočasna.

Toda Lojzka je že pred 10 leti prišla v Olševke z bogatimi izkušnjami ljudsko-prosvetnega dela, ki si jih je pridobila v Poljanski dolini. Tudi tam je mož učiteljeval, a ona... Brez zaposlitve je vedno imela še več dela. Zdad pa je mož

pred upokojitvijo. Ko je Lojzka to pravi- la, je zaupala tudi tiho željo; da bi se preselila kam bliže mestu, kam v Kranj.

»Saj tako ni misliti na nek počitek. Še zmeraj bi delala. Saj veste, da drugače ne bi niti vzdychala. Toda hkrati bi imela priložnost tudi za uživanje. Večih sem šla na vsako prireditev. Pa tudi zaradi otrok...«

»Ze smo si dali roke, ko je nenadoma vzkliknila: »Knjižnico, knjižnico se niste videli!«

Odprla je 3 velike omare. Nad 800 zvezkov raznega čtiva vsebujejo. Razkazovala je kartoteke, zbirke klasikov in druge police z velikim ponosom in zadoščanjem. Zakaj ne bi. Tudi to je njeno, malone zgolj njeno delo.

»Kako si predstavljate svo to dejavnost v Olševku, če bi vi šli v Kranj, kot ste rekli?«

Njen obraz se je zresnil: »Večkrat sem se že zamislila. Hudo mi je. Za knjižničarja že imam predvidenega človeka, ki mu lahko zaupam. Veste, vsaka knjiga me spominja na nekaj. S tako težavo, kot smo to spravljali skupaj.

Za druge stvari me bolj skrbi. Vsi radi sodelujejo, pomagajo, toda... Upam, da bom povsod dobila in usposobila namestnike.«

Cestitali smo ji k uspehu in priznanju.

K. M.

Prve težave ob pripravah za nove tarifne pravilnike

ZGOBBICA O PREVARANIH ZIDARJIH

Nagrade razdeljujejo sami delavci

Odšel je registrirat račun...

Polovica delovnih mest izven norm! Kako stimulirati mojstre? Kaj z onimi, ki ne dosegajo norm?

Razgovori o letošnjem in bodočem nagrajevanju sploh, so se prenesli iz raznih konferenc in posvetovanj v delovne kolektive. Tudi v tovarni IBI (Industrija bombažnih izdelkov) v Kranju že razpravljajo o tem.

Načela, kot pravijo, so vsem vseh in se z njimi strinjajo. Edino imajo pripombe na nekatere točke sporazumov, ki, kot pravi, preveč posegajo v odreja-

Ena glavnih težav za uresničenje sedanje načela, ki predvideva nagrajevanje po učinku, je to, da imajo skoraj polovico delavcev, ki ne delajo po normi. To so delovna mesta, kjer se niso našli otipljivih prijemov za norme. V glavnem so to delavci v delavnici, prometu, skladišču in na drugih zunanjih delih. Bilo je že veliko govora o tem, kako bi tudi te delavce pravičnejše nagrajevali po njihovem delu, ali doslej še niso našli oblike.

Sicer pa so že lani, kot pravi, dokaj povečali sklad za nagrade in premije. S tem so skušali uveljavljati princip nagrajevanja po učinku. Imeli pa so mnogo težav z nagrajevanjem. Upravni odbor je imel dolge, mučne seje. Potem so prepustili delitve nagrad samim oddelkom. Tu so največ prišli v poštev oddelki, kjer normiranje ni uveljavljeno. Po pregledu splošnega uspeha podjetja oziroma oddelka so določili višino nagrad posameznim oddelkom. Medsebojno razdelitev teh nagrad pa so znotraj oddelka opravili sami delavci. Tak način se je pokazal do-

od vseh normiranih mest. Najbolj pereče pa je v tkalnici, ki je že tako ozko grlo podjetja. S tem je kolektiv kot celota hudo oškodovan. Na predlog delavskega sveta so se pred kratkim začeli podrobneje zanimati za vzroke. Posebna komisija razprava za zainteresiranimi delavci in raziskuje okolnosti, da bi ugotovili prave vzroke, zakaj ne dosegajo norm. Predvidevajo, da bodo, če se bo pakazalo za potrebno, organizirali posebne tečaje za praktično in strokovno usposabljanje delavcev.

Take in podobne probleme raziskujejo in rešujejo še preden bodo pristopili k izdelavi novih tarifnih pravilnikov in predlogov o novem načinu nagrajevanja.

Precej ugibajo tudi o vprašanju onih delavcev, ki ne dosegajo norm. Teh je kakih 20 odstotkov

»V časopisu sem bral, da potrebuje Kranjsko gradbeno podjetje v Kranju več gradbenih delavcev.« je v raztrganih starih pripovedoval 18-letni zidar Dragoša Knežič in Knežiča pri Šibeniku. Sredi decembra lani sem se odpravil na pot. Kaj naj bi sicer počel doma v siromašni obmorski vasi. Za svoj načrt sem pridobil še soseda Mirka Knežiča. Vse je šlo po sreči. Prispela sva v Kranj in se zglasila v upravi Kranjskega gradbenega podjetja. Od tam so naju napotili na gradbišče Zdravstveni dom; naročili so nama, naj se zglasiva pri zidarskem mojstru Kotorskem, ki bo poskrbel za najino zaposlitev. — 18. decembra sva začela delati; jaz sem ometaval stene in strop, medtem ko je Mirko skrbel za transport malte. V skupini Kotorskega so razen naju delali še štirje delavci. Trdo smo morali prijeti za delo. Pogosto smo delali tudi 16 ur

dnevno. Skupina je bila sorazmerno dobro plačana, le o najini zahtevi po socialnem zavarovanju, Kotorski ni hotel ničesar slišati. Izgovarjal se je, da pod temi pogoji, kot pooblaščen zidarski mojster, ne more sprejemati v svojo skupino novih delavcev. Izgovarjal se je, da sme sprejeti na delo največ pet ljudi. Kaj sva hotela? Da bi se zaslužku zavoljo tega odrekla? Ne, tega nisva mogla storiti. Sicer sva bila pa z Mirkom sorazmerno dobro plačana. Jaz sem imel 65 dinarjev od površinskega metra ometane površine, Mirko pa nekaj manj. Z delom smo končali sredi januarja in se nadejali plačila. Kotorski je obračunal delo naše skupine in sestavil račun, ki bi ga moral predložiti v izplačilo Kranjskemu gradbenemu podjetju. Ker pa račun ni veljaven prej, preden ni registriran od občinske uprave za dohodke, je Kotorski v četrtek,

22. januarja odpotoval na Hrvaško. Izgovarjal se je, da sme račun potrditi le občina, v kateri je pripravljen kot pooblaščen zidarski mojster. Dan ali dva pozneje bi se moral že vrniti. Čakali smo in minil je teden. Kotorskega z registriranim računom ni bilo od nikoder. Kdo nam bo izplačal zaslužek? Za enomeščno delo dolguje samo meni 17.600 dinarjev.

Prevarani zidar je utihnil. Kaj pa zaslužki ostalih? Trem delavcem ni izplačal niti prebite pare, ostalim je odrlil le nekaj malega. 17-letnemu delavcu Dragu Sučku iz Varaždina, ki je prišel k skupini nekaj dni pozneje, dolguje Kotorski okrog 11.000 dinarjev, Mirku Knežiču 12.000, Stevu Skupjaku iz Varaždina 13.000 dinarjev. Se več: ko je delavec Nikica Crjan zaprosil svojega delodajalca Kotorskega, naj mu izplača ostanek zaslužka, le-ta o tem ni hotel ničesar slišati.

Kdo je Josip Kotorski? O prevečanem delodajalcu je malo podatkov. Na Kranjskem gradbenem podjetju vedo povedati le to, da je po narodnosti Hrvat, star okrog 35 let in da je pooblaščen zidarski mojster. Tudi on se je zglasil na upravi Kranjskega gradbenega podjetja na oglas v časopisu. Dejal je, da ima svojo skupino delavcev in da je voljan sprejeti primerno delo. Ker je imel Kotorski vse kvalifikacije, je uprava Kranjskega gradbenega podjetja sklenila z njim pravnoveljavno pogodbo za zidarska dela pri gradnji Zdravstvenega doma.

Potem ko je skupina z delom končala, je Kotorski sestavil obračun: račun, ki bi ga moralo plačati Kranjsko gradbeno podjetje, je znašal 239.000 dinarjev. Pred tem pa je Kotorski prejel od podjetja 203.000 dinarjev akontacije, kjer je tudi vračunana prehrana omenjenih delavcev v menzi podjetja. Ostanek bi Kotorski moral dobiti pozneje, potem ko bi predložil registrirani račun. Toda Kotorski je z računom izgubil neznanu kam.

Kaj vedo še povedati ljudje? Kotorski si je vtepel v glavo precej razpisno življenje. V vselejšenju in popivanju je bil precej iznajdljiv. Tudi svoje zunanosti ni zanemarjal. Preden je izginil, si je nakupil za 60 tisoč dinarjev obek.

S tem, da je ogoljufal delavce, se pa Kotorski očitno ni zadovoljil. K tem šestim žrtvam lahko pristojevalo še nekaj drugih lahkovernežev, ki so nič hudega sluteč nasledili njegovi zaupanje vzbujajoči osebnosti. In teh ni malo.

Pri družini, kjer se je hranil, si je izposodil okrog 16.000 dinarjev. Tudi delavci so mu služili kot neizčrpen vir dohodkov; tudi pri njih si je namreč pogosto izposojal, ne da bi vračal.

Kaj je Kotorskemu še preostalo, potem ko je do vratu zabredel v dolgove? Pospravil je zaslužek svojih delavcev in »odšel registrirat račun«.

nekaј dni pred prihodom komisije v Celovec. Najbolj nesramno potvarjanje dejstev pa je bil »senzacionalni« članek v »Kärntner Nachrichten« pod naslovom »Slovenski manevri za varanje komisije«. List je poročal, da se je v Ziljski dolini pojavila skupina dvajsetih mladeničev, ki hodijo od vasi do vasi in provokatorsko prepevajo slovenske pesmi, z namenom, da dokažejo komisiji nekaj, česar ni«, namreč, da žive v Ziljski dolini Slovenci. V resnici pa so učenci podravelske kmetijske šole napravili prejšnji teden enodnevni izlet v Leško dolino in na vlakcu prepevali — kar pa seveda bivšim Hitlerjevimi hlapcem ni šlo v račun.

To so običajne nezaželene spremljave, ki koroskim Slovencec niso nič novega, saj se morajo iz dneva v dan boriti, da ne bi popolnoma zadušile njihovega glasu. Upati je, da ne bodo vplivale tudi na dunajsko komisijo, od katere koroski Slovenci kljub vsemu pričakujejo, da bo prvo svetnemu ministru objektivno poročala to, kar je zares videla in spoznala, namreč, da vlada v koroskem šolstvu danes popolna zmeda in da je rešitev problema ponovna uvedba dvojezičnosti.

Pripombe ObLO Kranj k predlogu okrajnega družbenega načrta

Močnejše upoštevati osnovna načela investicij

NAMESTO DOTACIJ KREDITE

Glavna točka dnevnega reda na seji ObLO Kranj, ki je bila v četrtek, 29. januarja, je bila razprava o predlogu letošnjega okrajnega družbenega načrta in proračuna. V imenu OLO je odbornikom obrazložil glavne značilnosti predsednik OLO Vinko Hafner. V razpravi se je oglasilo več odbornikov in tudi poslanec Miran Košmelj. Omenil je, da predlog okrajnega načrta kljub običajnim premikom vendarle ne upošteva v zadostni meri osnovna načela letošnjih investicij. — Vse prevelike so namreč številke investicij za industrijo, čeprav so morda upravičene. Kljub temu, da so odborniki dobili predlog načrta prepozno, da bi ga lahko prebrali in o njem razmislili, so vendar tudi drugi odborniki omenjali isti vtis, da je namreč razmerje med investicijami za gospodarske in negospodarske potrebe morda le moč še premakniti v korist slednjih. Odbornica Pepca Jež je tudi

pripomnila, da ni prav, če se sredstva iz sklada za stanovanjsko gradnjo uporabljajo za mehanizacijo gradbenih podjetij. Če so tam sredstva potrebna, naj bi jih vzeli iz drugih virov predvidenih za gospodarske investicije.

Tudi o investicijah za gozdarstvo je bilo govora. Prvi je to omenil tov. Košmelj, češ da je to do dejavnosti v sorazmerju z drugimi vendarle predvidenih preveč investicij. Menil je, da bi se tu moralo znova pregledati

potrebe in koristnosti ter znova pretresati te izdatke. Predsednik ObLO Franc Puhar pa je to misel še dopolnil z mišljenjem, da bi tudi v gozdarstvu kazalo preiti od dotiranja k stimulativnejšemu načinu, to je kreditiranju. Če bi se ta sredstva dajala v obliki kreditov (se pravi, da bi jih investitor moral vračati) bi po njegovem mnenju zainteresirani ljudje previdneje računali z milijoni. To načelo so vključili tudi v končne pripombe.

Na seji so prav tako izražali pomisleke o združevanju sredstev v izvenindustrijskih gospodarskih dejavnostih v merilu OLO. Okrajni predlog namreč predvideva združevanje sredstev, da bi tako lažje reševali posamezne komunalne in druge probleme, ki so v korist širši skupnosti. Odborniki se niso izrazili proti temu, marveč so menili le, da v izvenindustrijskih dejavnostih: obrti, trgovini, gostinstvu itd., ne bi to koristilo. Menili so, da so potrebe občine v teh dejavnostih tako velike, da bi pogoj, ki jih omenja okrajni načrt, lahko samo ovirali sedanje napore. Hkrati so izrazili pomislek, če ne bi morda zbiranje sredstev v merilu okraja destimulativno vplivalo na sama podjetja. Tov. Hafner in drugi pa so menili, da je taka bojazen odveč.

Na isti seji so odborniki obeh zborov potrdili tudi predlog ožje gazdalnega okoliša za mesto Kranj. Na predlog Sveta za prosveto in kulturo pa so odobrili odlikovanja in nagrade najpogostejšim delavcem na področju ljudskoprosvetnega dela v občini. Nagradjeni so: Lojzka Hrast iz Olševka, Gašper Puhar in Saša Kump. Stiranajstim pa so izrekli pohvale.

K. M. S. S.

NA DNEVNEM REDU V KOMUNAH

NACIONALIZACIJA

V vseh občinah na Gorenjskem v zadnjih dneh razpravljajo največ o predlogu okrajnega družbenega plana, ki bo sprejet 3. februarja. Druga najaktualnejša stvar, ki je tudi v teh dneh na dnevnem redu vseh sej občinskih in ljudskih odborov kranjskega okraja, pa je izvajanje nacionalizacije gradbenih zemljišč in najemnih zgradb. Že v decembru so bile v vseh občinah formirane komisije za izvajanje nacionalizacije, ki so skupaj z urbanisti in v skladu z odlokom, ki ga je na osnovi zveznega zakona izdal Izvršni svet LRS o krajih, ki pridejo v poštev za nacionalizacijo stavbnih površin, takoj začele pripravljati svoje predloge. Dela v zvezi s sestavljanjem predlogov zazidanih površin so v glavnem v vseh občinah na Gorenjskem že končana (gradbeni okoliš za mesto Kranj smo že objavili v zadnji številki »Glasu Gorenjske«) in bo v začetku februarja o tem že razpravjal Okrajni ljudski odbor Kranj. Bolj počasi pa napreduje delo za sestavljanje predlogov o nacionalizaciji stanovanjskih in poslovnih zgradb. Zvezna ljudska skupščina je namreč sprejela zakon, da se nacionalizirajo vse hiše z več kot dvema večjima oziroma tremi manjšimi stanovanji. Tu bodo verjetno nastopile vrste težav, ki jih ne bo ravno najlaže premostiti. Občinske komisije za nacionalizacijo stanovanjskih in poslovnih stavb so se prvič sestale že 14. februarja. Da bi

Solska komisija je na Koroškem že več kot teden dni in vendar še nihče ne ve, kaj počne. po kakšni metodi inspicira osnovne šole na dvojezičnem jeziku, kakšno so direktive, po katerih se naj ravna. Niti tega nihče ne ve, katere vasi bo obiskala in katere šole si bo ogledala. V celovških slovenskih krogih prevladuje vtis, da se ljudje na pristojnem mestu z vsemi silami trudijo, da bi navzočnost in delo komisije prikrili pred javnostjo, zlasti pa pred tistim delom prebivalstva, za katerega interese v prvi vrsti gre — pred slovensko manjšino. Ob takem »skrajno sumljivem početju«, kot poudarja »Slovenski vestnik«, se vsiljuje mnenje, da morajo biti v ozadju določeni nameni, ki pa očitno niso popolnoma v redu, ker bi jih drugače ne bi bilo treba skrivati pre tistimi, za katerih življenjske interese gre.

Vendar je pa mogoče vsaj naknadno nekatere stvari ugotoviti, iz katerih je sklepati vsaj to, kaj je komisija videla in kaj doživela. Elegantna Mercedes s številčkama »K 14« in K 16« seveda ne ostaneta neopažena, kadar se pripeljeta pred vaško šolo in iz njuj izstopi peto-šolski »visokih gospodov« z Du-

Nezaželena spremljava

Ugibanja okrog delovanja šolske komisije - Nacionalisti se boje in opozarjajo na provokacije

Avstrijska »ljudska šteti« v zadnjih desetletjih v teh krajih niso ugotavljala nobenih Slovencev več. Vendar pa se je v vasi Stefan na vprašanje, koliko otrok razume slovensko, dvignilo nad dve tretjini otrok. Kako je bilo pri tem vaškem učitelju, ki vedno poudarja, da v njegovi šoli ni nobenih slovenskih otrok, ni znano. Vsekakor so se v tej šoli odjavili od slovenskega pouka — prav gotovo tudi po »zaslugi« učitelja.

V Gorjah, kraju, kjer je pred sto leti deloval Matija Majar — Ziljski in v svojem zanosu dal vklesati v cerkveni zid slovenski napis v cirilici: »V tem znamenju boš zmagal«, se je zbrala pred šolo »delegacija« najbolj vnetih šovinistov. Ko je komisija prišla iz šole, jih je ta delegacija nagovorila. Kasneje se je zvedelo, da so zbrani šovinisti protestirali proti slovenski učitelji, ki da »slovenizira« njihove otroke in ki da je sploh slaba učiteljica. Kaj jim je ko-

misija na to odgovorila, ni znano; vsekakor kakega posebnega uspeha niso mogli doseči, ker so člani komisije takoj posedli v avtomobile in se odpeljali.

V Vodčih vasi pripovedujejo otroci naslednjo ljubko epizodo, ki pa je značilna za položaj na koroških šolah. Na omenjeni šoli se samo štirje otroci niso odjavili od slovenskega pouka. Ko je eden izmed članov komisije tem štirim otrokom zapovedal, naj zapojejo kako slovensko pesem, je na njegovo prav gotovo veliko presenečenje ves razred potegnil ja njimi! Primer, ki bo, upajmo, komisiji in prosvetnemu ministru dal misliti...

Sovinističnim krogom je prisotnost komisije z Dunaja vsekakor trn v peti. Sicer v teh krajih »nihče ne pričakuje«, da bi kakršna koli komisija lahko povzročila spremembo sedanjega stanja, vendar pa se hujskači vendarle boje, da bi Dunaj ne zvedel kaj več o njihovi gonji in o razmerah, v katerih se je vršilo odjavljanje od slovenskega

nekaј dni pred prihodom komisije v Celovec. Najbolj nesramno potvarjanje dejstev pa je bil »senzacionalni« članek v »Kärntner Nachrichten« pod naslovom »Slovenski manevri za varanje komisije«. List je poročal, da se je v Ziljski dolini pojavila skupina dvajsetih mladeničev, ki hodijo od vasi do vasi in provokatorsko prepevajo slovenske pesmi, z namenom, da dokažejo komisiji nekaj, česar ni«, namreč, da žive v Ziljski dolini Slovenci. V resnici pa so učenci podravelske kmetijske šole napravili prejšnji teden enodnevni izlet v Leško dolino in na vlakcu prepevali — kar pa seveda bivšim Hitlerjevimi hlapcem ni šlo v račun.

To so običajne nezaželene spremljave, ki koroskim Slovencec niso nič novega, saj se morajo iz dneva v dan boriti, da ne bi popolnoma zadušile njihovega glasu. Upati je, da ne bodo vplivale tudi na dunajsko komisijo, od katere koroski Slovenci kljub vsemu pričakujejo, da bo prvo svetnemu ministru objektivno poročala to, kar je zares videla in spoznala, namreč, da vlada v koroskem šolstvu danes popolna zmeda in da je rešitev problema ponovna uvedba dvojezičnosti.

Težv Malej

Pismo s Koroške

V SENCI C₂H₅OH

Izgubljeni milijoni zaradi alkohola - Zakaj sadni sladkor spreminjamo v strup? - Pretepi, tožarjenje, družinske tragedije, samomori - Največ nesreč pri delu v ponedelkih - Sovražnik prometa

Zmračilo se je že, ko sem šel po skoraj prazni ulici. Ker pa je bilo hladno, sem zavihal ovrtnik suknje, se zgrbančil, in tako še tistih nekaj ljudi nisem videl. Nenadoma me je nekdo rahlo potegnil za suknje. Moram priznati, da sem se skoraj prestrašil, če zaradi drugega ne — skoda bi bilo suknje, če sem jo kam nataknil. Toda...

Bil je deček šestih ali sedmih let, tako sem sklepal v prvem trenutku. Trepetal je, ker ga je zeblo. Na nogah je imel le razcefrane telovadne copate; in bil je brez plašča. S solzami v očeh me je mlo zaprosil: »Gospod, dajte mi prosim dvajset dinarjev, si bom kupil kruh.« Njegov glas je bil šibak in proseče je zajokal.

Mali deček ni upal domov. Oče je prišel pijan domov in močno sta se sprla z mamo. V kredenci ni bilo nobenega krožnika več; oče jih je že spremenil v črepiče, ki so bile raztresene povsod v kuhinji, ko se je deček ves preplašen zmužnil med vrati na cesto. Lačen je bil in lačen je bil že dlje, kajti oče je običajno pustil ves svoj zaslužek v gostilnah. Mati pa je le s svojo pridnostjo zaslužila sem pa tja kakšen dinar, da je lahko preživljala dečka in njegovega mlajšega brata in še mlajšo sestrico.

Vsemu temu je bil kriv alkohol. Pravzaprav oče, ki se mu je pustil zaslužiti.

PRED KONCEM SE EN DECILITER

Pred dnevi se je z alkoholom zastrupil v bližini Kranja obrtnik. Le-ta je bil že notoričen pijanec. Zaradi alkohola ni hiralo le njegovo življenje, temveč tudi njegova obrt. Večkrat je v pijanosti razgrajal in se tudi pretepal in bil zaradi tega večkrat kaznovan. Pred kratkim je bil kaznovan s tremi meseci zapora. Toda kazen ga ni prav nič izučila.

Sobota zvečer je bila. Kot po-

Skoraj vsakdanji gostilniški prizori, o katerih bi morali bolj resno razmišljati

OTROK IN OČE V TRŽIŠKI BISTRICI

Komaj teden dni je minilo, ko sta v Podljubelju pri Tržiču nehali utripati arci dveh življenj.

V družini so bili že večkrat prepriči zaradi alkohola. Pred tragičnim dogodkom je oče nenehno posedal po gostilnah in uničeval svoje zdravje z žganjem ter delal družino z dneva v dan bolj nesrečno. Zahrbtnost alkohola je očeta spremenila v morilca. Popil je še pol litra žganja, vzel doma osem mesecev starega sinčka in... Nekaj trenutkov za tem je prenehalo biti srce nedolžnega dojenčka v strugi Tržiške Bistrice. Nekaj sekund za tem, pa je prenehalo tudi življenje očeta. Sam je skočil v strugo Bistrice. — Samomor!

navadi, se je tudi tokrat zatekel v gostilno. Popil je že liter žganja...

Doma so bili v skrbeh. Očeta od nikoder. Minila je tudi nedelja. Očeta ni! Tudi v ponedeljek popoldne, ko je običajno končal z delom, ga še ni bilo domov.

Končno so ga v ponedeljek domači našli v gostilni. Sin mu je prišel pomagat, da bi splon lahko prišel domov. Toda oče si je pred odhodom privoščil še silce žganja.

Doma so mu pomagali v posteljo. In zjutraj... Nič več se ni ganil. Njegovo telo je bilo hladno. Zdravnikova ugotovitev: zasilec žganja.

VINJENA JIM JE V ZABAVO

V enem najbolj prometnih turističnih mest Gorenjske, so si moški dovolili že večkrat nenavadno zabavo. Neke ženska je bolj ali manj podvržena vplivu alkohola. Vendar pa bi verjetno

še doma, je dobra. Majhna kupčija in spet je denar za dva -deci-.

ŠTEVILKE GOVORILJO

Zaradi alkohola se z dneva v dan vrste tragični primeri, prepri in pretepi in zaradi tega imajo sodišča tudi polne roke dela.

Prijave zaradi kaljenja nočnega miru in javnega reda prihajajo druga za drugo. V letu 1958 je bilo zaradi raznih disciplinskih prekrškov 2900 prijavljenih oseb, od tega pa 90% zaradi alkohola. 1880 oseb pa se je moralo zagovarjati pred sodnikom za prekrške! Alkohol ima res čudovito moč!

Sedaj se pa vprašajmo, ali so temu krivi res samo uživanci alkohola? Preprost odgovor je: »Ne! ni manj niso krivi tisti, ki dajejo tolikšne količine alkohola. In kdo so ti? Gostilničarji! Kljub temu, da je prepovedano v gostinskih lokalih točenje alkohola mladoletnikom in vinjenim osebam, se gostilničarji največkrat tega odloka ne drže. Gostilničarji bi morali biti zaradi kršitve tega odloka odločno kaznovani! Toda številke nam tega ne pokažejo! 1880 oseb je moralo zaradi alkohola pred sodnika za prekrške, medtem ko se je moralo zagovarjati le 13 gostilničarjev od 24 prijavljenih! Je lahko še kakšno drugo dejstvo, ki bi bolj zgovorno pričalo, kako se borimo proti alkoholu? Najbolj boleče pri tem pa je da se zaradi vinjenosti česče zagovarjajo mladi ljudje med 20 in 30 letom.

10 SMRTNIH PROMETNIH NESREČ

Vsekakor pa je alkohol največje zlo v cestnem prometu. V minulem letu je bilo 367 prometnih nesreč od tega 53 zaradi alkohola. To razmerje še ni tako zaprepaščujoče, toda bilo je 17 smrtnih nesreč in od tega deset zaradi alkohola. Razen tega se je moralo zaradi upravljanja motornega vozila v vinjenosti zagovarjati 108 oseb, od katerih jih je bilo 48 kaznovanih s tem, da jim je bilo za določen čas odvzeto vozniško dovoljenje.

KJE SO BREZALKOHOLNE PIJACE

Koliktšno zlo povzroča alkohol, ni treba več poudarjati. Vprašanje pa je, kako se boriti proti alkoholizmu. Ali si lahko pomagamo le z brezalkoholnimi pijacami? Ne! Vsekakor pa so le te lahko eno prvih orožij v boju proti popivanju. Zal pa brezal-

koholnih pijac praktično pri nas še nimamo. V Ameriki izdelujejo na primer nad 100 najrazličnejših brezalkoholnih pijac iz mleka. V Švici še v tako majhnem naselju delajo iz sadja koristne brezalkoholne pijace.

Kako pa je pri nas? Sadni sladkor predelujemo v najbolj uničujoči alkohol — žganje! Tudi vin imamo vseh mogočih vrst in kvalitete.

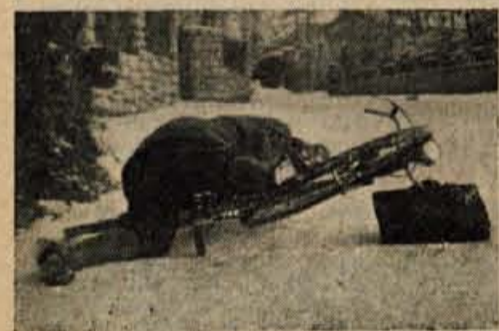
Alkoholne pijace so tudi obdavčene. S kakšnim namenom? Sredstva, ki jih dobimo pri točenju alkoholnih pijac bi morali vsekakor uporabiti za borbo proti alkoholu. Za mlečne restavracije in za stroje, ki so potrebni za predelavo sadja v brezalkoholne pijace. Na Gorenjskem bi bilo potrebnih le 30 milijonov dinarjev in že bi lahko začostili 70% potreb po brezalkoholnih pijacah. Toda teh sredstev ni! Nasprotno pa lahko omenimo, da se je vino pred nekaj meseci na Jesenicah pocenilo za 40 dinarjev, medtem ko se je skoraj v istem času mleko podražilo za 3 dinarje. Občina bi lahko resneje razmislila o tem. Zniževanje cen je vsekakor naša želja. Prav gotovo pa bi bilo bolje, če bi vino sploh ne pocenili, namesto njega pa bi pocenili mleko vsaj za dinar. Družba bi imela od tega večjo korist. Kaže pa, da se nekateri še vedno ne zavedajo dovolj, kakšno zlo je alkohol. Precej primerov bi lahko našli, ko delavec na delo pride vinjen in nihče ne misli na to, koliko je njegovo delo vredno. Mar alkohol res ne more vplivati na produktivnost? Le kako bi ne! In kaj pokaže statistika? Največ nesreč pri delu je ob ponedelj-

kih. Zakaj? Posledice alkohola! O tem bi morale več razpravljati vsaj sindikalne organizacije.

Alkohol povzroča tudi dvojno zlo za naše gospodarstvo. Tisti, ki se ne more odreči alkoholu, ima stroške, ki pa jih mu družba »mora« dvojno plačati. — Zdravljenje njega samega in pomoč, ki jo mora dobiti družina, ker je zaradi očeta, podvrženega alkoholu, socialno ogrožena.

Torej, borba proti alkoholu največjemu zlu človeštva, bo lahko uspešna le, če se bomo proti temu strupu borili s skupnimi močmi. Imamo primere, ko so nekateri ljudje, podvrženi alkoholu, pripravljivi zdraviti se, toda mi jih odvrčamo od tega. Bil je primer, ko se je nekdo odločil za zdravljenje na dispanzerju v Kranju. Zdravljenje je bilo uspešno. Več mesecev mož ni niti pokusil alkohola. Družina je bila navdse srečna. Toda po nekaj mesecih je mož prišel med svoje tovariše. Le-ti so ga zburjali, češ da je copata, ker se pusti ženi tako »komandirati«. Prvič je mož takšnemu izzivlju kljuboval. Toda drugič... Pokusil je požirek vina, nato srknil kozarec, zvrnil liter in... spet je bilo vse pri starem. Kdo je bil kriv, da je človek postal suženj alkohola, čeprav se mu je bil pripravljen upreti? Družina! In če je odslej zaradi moža nesrečna družina, je mar kriv mož? Ne! Sam je hotel živeti kot se spodobi, toda tovariši so ga ponovno spravili na slabo pot. Tako se ne moremo boriti proti alkoholu. Tiste, ki so krivi nove tragedije, bi morali najstrožje kaznovati.

B. Fajon

Moč alkohola ga je »objela«

ZADNJI GROŠ ZA PIJACO

Kdo bi si mislil, da se v mirni dolini, v eni izmed najlepših na Gorenjskem, lahko zaradi alkohola zgodijo tudi najbolj tragični dogodki. Oče treh otrok ne more vzdržati brez alkohola. Sicer je dokaj miren človek in nobenemu v okolici nič noče, je pa zato največji strah svoje družine. Ko pride pijan domov, fizično obračunava z ženo, razbije kar mu pride pod roke, skratka, alkohol ga prevzame tako, da sploh ne ve kaj počne. In seveda za tolikšno uživanje alkohola kaj hitro poiše tudi denar. Toda brez alkohola ne gre in ne gre. Izhod v sili: vsaka malenkost, ki je

Kdo je kriv? Voznik? Ne! Mož, ki se je pustil zaslužiti alkohola

VIHAR POD TRIGLAVOM

Riše Milan Batista

Smrt na Okroglem

65

Nemci so vhod v votlino z vseh strani zasuli s točo iz vseh orožij. Toda nad votlino je bil previs, vhod vanjo pa so ščitile še kamnite stene, tako da nemške krogle niso mogle partizanom do živlega, če so se le držali dovolj daleč od vhoda. Tudi bi oni zlahka odbili vsakogar, ki bi poskusil priti v votlino skozi vhod, kot tista dva policista.

66

Jaka je nataknil na puškino cev menažko in se splazil bliže k izhodu. Počasi je potisnil puško s posodo skozi izhod, da je bilo od zunaj videti, kot da se hoče nekdo splaziti iz votline. Posoda še ni dobro pogledala iz votline, ko se je oglasilo več pušk in strojnic hkrati. Jaka je potegnil puško nazaj v votlino. Posoda na njej je bila preresetana.

67

»Tolče so gledali razbito posodo.« Takšen bi bil, če bi hotel ulti skozi izhod,« je počasi dejal nekdo. Medtem streljanje zunaj ni prenehalo, čeprav je bil Jaka posodo že umaknil. Nemci so nabijali s strojnicami in puškami, vmes pa še metali bombe v upanju, da bo mogoče katera kroglja ali bomba le zašla skozi vhod v votlino. Toda tudi to jim ni uspelo.

68

Najbrž so uvideli, da je obstreljevanje brezuspešno, zato so Nemci naposled prekinili ogenj. Nekaj časa so borci v votlini čuli samo šumenje Save pod skalami, potem pa se je oglasil nekdo v polomljeni slovenščini: »Predajte se, če hočete ostati živi! Saj vidite, da ste ujeti!« Spogledal so se. Spet isti glas: »Sam general Rösener vam jamči za življenja!«

GORENJSKI OBVEŠČEVALEC

V ŠPORTU ŠPORT

Dober začetek - slab konec

Jesenice : Ljubljana 7 : 4 (5 : 2, 2 : 0, 0 : 2)

Jesenice, 1. februarja. Nad 5000 gledalcev se je zbralo sinoči na tribuni umetnega drsališča pod Mežakljo, kjer je bila odigrana povratna tekma za državno prvenstvo med Ljubljano in državnim prvakom Jesenicami. Dužavni prvak Jesenice je tudi to pot premagal Ljubljano, toda z manjšim rezultatom kot ob prvem srečanju. Strelci so bili: za Jesenice Valentar 3, Čebulj 3 in Brun 1. Za Ljubljano pa Prosinč, Boškovič, Zupančič in Čuček po enega. Sodila sta Lombar iz Ljubljane in Božič z Jesenic.

lo 4 težko poškodovane igralce) in so zaradi dolgega potovanja, močno popustili. Ljubljanci so v tem delu diktilali precej oster tempo. Igra je postajala precej surova. Pri tem so popustili nekaterim igralcem živci. Na surovo izzivanje Zupančiča je jeseniški igralec Trebušak nešportno reagiral in sodnik ga je postavil »na hladno«. Z igralcem več so Ljubljanci zlahka odločili tretjino v svojo korist. Prišlo je celo do tega, ko so Jeseničani igrali s 3 igralci proti 4 oziroma celo 5 Ljubljancem.

Po prikazani igri v prvi in drugi tretjini so Jeseničani zaslužno znova premagali svojega rivala Ljubljano.

»PAPIRNIČAR« : CELJE
7:4 (1:1, 3:2, 3:1)

Jesenice, 1. februarja. Sinoči je bila pod Mežakljo prvenstvena tekma za slovensko ligo v hokeju na ledu med hokejskim klubom »Papirničar« iz Vevča in hokejskim klubom iz Celja. Čeprav sta bili moštvi enakovredni, so zmagali Vevčani s 7:4 (1:1, 3:2, 3:1).

CELJE : MARIBOR
10:6 (3:1, 3:4, 4:1)

Jesenice, 1. februarja. V prvenstveni tekmi za slovensko ligo v hokeju na ledu, ki je bila odigrana danes popoldne na jeseniškem umetnem drsališču med hokejskim klubom Celje in hokejskim klubom iz Maribora so zmagali Celjani z rezultatom 10:6 (3:1, 3:4, 4:1). Sodila sta Medja in Kozjek.

NAMIZNI TENIS

EKIPNO PRVENSTVO GORENJSKE V NAMIZNEM TENISU »MLADOST« PRVAK

Kranj, 1. februarja. Namiznoteniški klub »Mladost« iz Kranja je danes pridelil v Kranju člansko ekipno prvenstvo Gorenjske v namiznem tenisu. Nastopilo je šest moštov. Naslov prvaka so si priborili mladi igralci Mladosti iz Kranja.

Rezultati: Mladost : Sk. Loka 5:2, Mladost : Radovljica 5:0, Mladost : Golnik 5:0, Mladost : Jesenice II. 5:0, Mladost : Triglav II. 5:3, Jesenice : Skofja Loka 2:5, Triglav II. : Jesenice 5:0, Jesenice : Radovljica 5:2, Jesenice : Golnik 5:2, Triglav II. : Skofja Loka 5:4, Skofja Loka : Radovljica 5:2, Skofja Loka : Golnik 5:2, Triglav II. : Radovljica 5:0, Triglav II. : Golnik 5:0, Radovljica : Golnik 5:0. Končni vrstni red prvenstva: Mladost 5 točk, Triglav II. 4 točke, Skofja Loka 3 točke, Jesenice II. 2 točke, Radovljica 1 točka in Golnik brez točke.

SUDČANJE

SMUK NA VELIKI PLANINI
Ker v dolini ni snega, so se kamniški smučarji podali na Veliko planino, kjer je Partizan organiziral smučarski tečaj. Snežne razmere so bile še kar povoljne. Radioamaterski klub Kamnik je bil s svojim UKV oddajnikom stalno v zvezi z udeleženci tečaja. Na vsakodnevnih razgovorih so se tečajniki na planini in domači v dolini medsebojno obveščali. Tako zvezo nameravajo obdržati tudi v prihodnje.

USPEŠEN ZACETEK LJUBLJANA B : TRIGLAV 21:23

Kranj, 1. februarja. Judoisti kranjskega Triglava so danes v postavi Molan, Trefalt, Kavčič, Boben, Sirkovič, Hostnik, Černivec, Rajgelj, Subič, Stare, Božič in Pavčič premagali drugi ekipi judoistov iz Ljubljane. Srečanje si je ogledalo okoli 100 gledalcev.

sodelavec Ekonomske fakultete v Ljubljani. Vabimo vse zainteresirane, da se udeležijo predavanja.

Uprava Kluba

RAZPIS

Komisija za skiepanje in odpovedovanje delovnih razmerij pri Podjetju za vzdrževanje prog Jesenice razpisuje naslednja delovna mesta:

- 1 kvalificiranega ključavničarja za delavnico Hrušica
- 1 visokokvalificiranega črkostikarja - pleskarja za delavnico Hrušica in
- več kvalificiranih zidarjev z delovnimi mesti v Kranju, Lescah in Hrušici.

Plača po tarifnem pravilniku. Prošnje pošljite do 15. februarja 1959 na naslov **PODJETJE ZA VZDRŽEVANJE PROG JESENICE**.

KINO

»RADIO«, Jesenice: 4. do 6. februarja amer. barv. film »PUŠČAVA ŽIVI«.

»PLAVŽ«, Jesenice: 5. in 6. februarja amer. barv. film »CAROVNIK IZ OZA«.

Zirovnica: 4. februarja angl. film »JAZ SEM KAMERA« in jugoslov. cinem. film »ZEMLJA«.

Dovje - Mojstrana: 4. februarja amer. barv. film »CAROVNIK IZ OZA«.

Bled: 3. do 5. februarja ital. film »STO LET LJUBEZNI«. Predstava v torek in četrtek ob 20. uri, v sredo pa ob 17. in 20. uri.

Radovljica: Samo 2. februarja ob 17.30 in 20. uri amer. barv. cinem. film »20.000 MILJ POD MORJEM«.

3. in 4. februarja amer. barv. film »YENKEE NA DVORU KRALJA ARTURJA«. Predstava v torek ob 20. uri, v sredo pa ob 17.30 in 20. uri.

Duplica pri Kamniku: 4. in 5. februarja amer. barv. film »SANJE MALE MEI«. Predstava vsak dan ob 19. uri.

GLEDALIŠČE

PREŠERNOVO GLEDALIŠČE
Dne 5. februarja ob 20. uri — izven
Revija pevskih zborov obč. Kranj, Priraja Obč. Svet Svobod in prosvet. društ. Dne 6. februarja ob 20. uri — izven
Revija instrumentalne glasbe obč. Kranj. Priraja Obč. Svet Svobod in prosvetnih društev.

Dne 8. februarja ob 16. in 20. uri — izven in za podeželje
William Shakespeare: »Ukročena trmoglavka« v počastitev Prešernove smrti Uprizorji SNG »Drama« — Ljubljana»

Dne 8. februarja ob 16. in 20. uri — izven in za podeželje
William Shakespeare: »Ukročena trmoglavka« v počastitev Prešernove smrti Uprizorji SNG »Drama« — Ljubljana»

Ste že naročnik »Glasu Gorenjske«? Če še niste, pohitite! Še imate čas, da se lahko udeležite našega tradicionalnega nagradnega žrebanja naročnikov. Vplačate vsaj polnetno naročnino 300 dinarjev in če se vam nasmeje sreča pri žrebanju, lahko dobite eno izmed bogatih nagrad. — Na sliki: nagrade, ki sta jih dala »Tiskanina« iz Kranja ter »Oven« Kranj. Tovarna tiskanega blaga »Tiskanina« je že dlje širom po domovini in v inozemstvu poznana s svojimi kvalitetnimi proizvodi, nič manj pa tudi »Oven« — Kranj, ki izdeluje Oven terpentinovno in navadno milo, milni prašek, detergente Veto in Belin itd.!

Uprava

Državni zavarovalni zavod, podružnica Radovljica, nas je v soboto obvestil, da je spet izplačal dvema našima naročnikoma odškodnino za nezgodi, in sicer: Stanku Razingerju 6.000 dinarjev za 15 odstotno trajno nesposobnost pri delu, 20.000 dinarjev pa družini Andreja Fojkarja, ker se je mož smrtno ponesrečil. — Vse bralce »Glasu Gorenjske« opozarjamo, da so naročniki najbolj branega časopisa na Gorenjskem nezgodno zavarovani.

MALI OGLASI

Stedilnik z bakrenim kotličkom, desni, vzdoljiv, na 2 plošči poceni prodam. Naslov v oglasnem oddelku. 2400

Prodajam prazno njivo (7.300 m²) na Visokem pri Kranju, možna pomladanska setev lucerne. Poizve se v Olševku št. 3. 2403

Kupim obdelovalno zemljo v okolici Kranja. Ponudbe pošljite v upravo lista pod šifro »Zazidiljiva«. 2410

Kupim hišo z nekaj zemlje, lahko tudi nedograjeno ali popravila potrebno. Ponudbe oddati v oglasni oddelku. 2410

Prodajam svinjo, brejo 12 mesecev. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

Prodajam emajliran »Tobi« štedilnik na 3 odprtine, Kranj, Zl. polje, Krožna 7. 2424

Prodajam žensko kolo »Puche«, no-pozvoze. Poizve se Predoslje 21. 2422

plesne vaje. Poučuje tov. Mayer iz Kranja. Mladinke in mladinci vjudno vabljeno! 2427

Dam hrano in stanovanje enemu ali dvema dekletoma. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 2428

Sprejemam na stanovanje ženo in moža. Ostalo po dogovoru. Naslov v oglasnem oddelku. 2429

Kupim suhe mecesnove in smrekove deske 25 mm, poleg tega tudi nekaj 50 mm. Krelj, mizar, Kranj, Stara cesta 13. 2430

Izgubila sem očala od kina »Storžič« do vogala Gorenjskega tiska, dne 31. januarja 1959 okoli 15.30 ure. Prosim poštenega najditelja, da očala vrne na upravo lista. 2410

OBJAVE

OBVESTILO
Obveščamo vse člane Kluba gospodarstvenikov, da bo v sredo, dne 4. februarja 1959 ob 16.30 v klubskih prostorih Kranj, Prešernova ulica 11/1 predavanje:

EVROPSKA GOSPODARSKA SKUPNOST IN JUGOSLAVIJA
Predaval bo tov. Potočnik Drago,

12.15 Kmetijski nasveti — ing. Milan Hafner: Naloge mlekarstva.

12.25 Pojeta Lola Novakovič in Ivo Robič.

12.45 Emil Adamič: Tri turkestanke ljubezenske pesmi.

13.30 Igra tamburaški orkester prosvetnega društva »Valentin Vodnik« iz Doline pri Trstu p. v. Ivana Prašlja.

14.35 Iz zbirke samospevov.

15.40 Novost na knjižni polici — Janez Trdina: Zbrano delo XI.

16.00 Koncert po željah.

17.10 Sestanek ob petih.

18.00 Kulturna kronika.

18.45 Razgovori o mednarodnih vprašanjih.

20.00 W. A. Mozart: Don Juan, I. dejanje.

CETRTEK, 5. FEBRUARJA

8.40 Potopisi in spomini Rodoljub Čoiakovič: Hiša solza — II.

9.30 Odlomki iz oper Smetane, Moniuszka in Janačka.

10.10 V domačem tonu.

11.00 Za ljubitelje popevk.

11.30 Oddaja za cibabane — a) Nekaj zgodbic za naše male, b) Vesele pesmice o zimi.

12.15 Kmečka univerza — Jože Kregar: Napor za zgodnje pridelovanje vrtnin pri nas in drugod.

12.25 Iz partitur francoskih opernih skladateljev.

13.55 Pesmi slovenskih avtorjev poje Mariborski komorni zbor p. v. Rajka Sikoška.

14.15 Turistična oddaja.

16.00 Iz albuma priljubljenih ritmov in popevk.

18.00 Četrtekova reportaža.

20.00 Četrtekove večer domačih pesmi in napevov.

21.20 Iz Haydnove komorne zbirke skladnic.

PETEK, 6. FEBRUARJA

8.05 Operne uverture in arije.

8.40 Zabavna glasba na tekočem traku.

11.00 Za dom in žene.

11.25 Od polke do calypsa.

12.15 Kmetijski nasveti — Dr. Nežka Snoj: Bolezni čebel I.

12.45 Poje Jo Stafford.

13.30 Pozdrav iz Slavonije.

14.05 Radijska šola za nižjo stopnjo »Stric, fig — stric, fig!«

16.00 Petkovo glasbeno popoldne.

17.25 Melodije od tu in od tam.

18.30 Iz naših kolektivov.

20.15 Tedenski zunanje-politični pregled.

21.15 Oddaja o morju in pomorščakih.

SOBOTA, 7. FEBRUARJA

8.05 Mladina poje.

9.30 Melodije in popevke, ki jih radi poslušate.

10.10 Iz opernega sveta.

11.00 Domače popevke.

11.45 Pionirski tednik.

12.15 Kmečka univerza — Ing. Tone Marolt: O proizvodnji kmetijskih strojev pri nas.

12.25 Ritmična harmonika.

13.30 Prikupne solistične skladbe.

14.15 Športna reportaža.

15.40 S knjižnega trga.

16.00 Slovenska pesem od romantike do danes.

17.30 Drobne skladbe velikih mojstrov.

18.00 Jezikovni pogovori.

18.45 Okno v svet — Kako živi francoska družina.

20.00 Zabavni zvoki.

20.30 Pokaži kaj znaš.

IZVORI TOPLOTE in energije na Mesecu

Prvi ljudje, ki se bodo izkrcali na Mesecu, bodo verjetno pod hladno skorjo tega pustega planeta brez atmosfere odkrili izvore toplote in energije. Tako tezo zastopa sovjetski znanstvenik

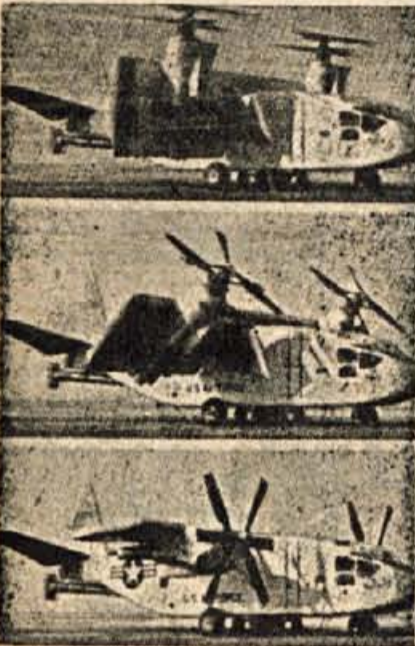
dr. Nikolaj Kozirev z astrofizičnega observatorija na Krimu v astronomskem časopisu Harvardskega observatorija. Zaključki dr. Kozireva potrjujejo ugotovitve drugih sovjetskih znanstvenikov, ki so lani v novembru obvestili javnost, da so na mesecu zabeležili vulkanske erupcije nekega svetlega plina. Raziskovanja dr. Kozireva, ki so objavljena v časopisu Harvardskega observatorija, so zasnovana na fotografiranih spektra centralnega vrha Mesečevega žrela »Alfons«, ki meri v premeru 110 kilometrov in se nahaja blizu središča vidljive mesečeve površine. Spektrogram tega žrela, ki je bil osvetljen 30 minut, kaže nenavadne eksplozije. Ker vsak element v spektru povzroči karakteristične črte, so ugotovili, da svetlikanje v tem spektrogramu povzroča plin, v katerem je največ ogljika. To pa odgovarja vulkanskim erupcijam na Zemlji. Drugi spektrogram, ki je bil posnet takoj za prvim, ni pokazal nobene specialne radiacije iz centralnega žrela. Ostale radiacije na obeh spektro-

gramih pa so povzročili sončni žarki, ki so padali na stene žrela.

Dr. Luigi Jacchia s Harvardske univerze, ki je prevedel in komentiral članek dr. Kozireva, pravi, da odkritje tega sovjetskega znanstvenika odpira široke perspektive za bodoča vsemirska raziskovanja. Po njegovih besedah bodo prvi potniki našli na Mesecu izvor toplote in energije, če bodo kopali pod površino. S kopanjem na večjih površinah bodo morda dobili celo dovolj toplote za pogon generatorjev.

Tudi ameriški znanstvenik dr. Alter s Kalifornijske univerze, kateremu je dr. Kozirev tudi poslal zanimive spektrograme, soglašja z zaključki sovjetskega znanstvenika, da Mesec ni popolnoma ohlajen in mrtev. Dr. Alter meni, da je žrelo »Alfons« vulkanski krater, ki je zelo star, morda polnih 100 milijonov let, v njem pa je ostalo še nekaj plinov. Po mnenju dr. Alterja je največji pomen odkritja sovjetskega znanstvenika v tem, da je dokazal, da so nekateri oblike na Mesecu vulkanskega porekla.

PREMIČNA KRILA — NAVPIČEN VZLET

Ameriška Hiller Aircraft Corporation iz Palo Alta v Kaliforniji je izdelala transportno letalo X-18, ki ga vidite na sliki. X-18 šteje v vrsto VTOL letal, torej takšnih, ki lahko vzletajo navpično navzgor. V tem primeru so rešili konstruktorji problem takšnega vzletanja tako, da so krila letala, na katerih sta nameščena motorja, premaknjena za 90° navzgor. Tako delujejo propelerji ali kot rotorji helikopterja ali kot letalske elise. X-18 je samo poskusna izvedba takšnega letala.

ZA RAZVEDRILLO

PREVIDNOST PA TAKA!

Radioaktivni odpadki - umetna gnojila?

Znanstveniki se že dalj časa vprašujejo, kaj narediti z radioaktivnimi odpadki — s tistim materialom, ki ostane v atomskih reaktorjih in baterijah po razpadanju atomov urana in plutonija. Pomen teh odpadkov postaja vse večji, posebno če upoštevamo napredke naporov, ki bodo sčasoma privedla do množičnega izkoriščanja atomske energije v miroljubne namene.

Predlagali so, naj se ti nevarni odpadki zapro v beton in spustijo v globine oceanov. Najnovejša odkritja o globinskih tokovih pa to možnost izključujejo.

Potem so se znanstveniki jeli spraševati, ali se ti ostanki ne bi mogli na nek način praktično izkoristiti. Ameriški znanstvenik in prof. Hartoek meni, da bi bilo radioaktivne odpadke možno predelati v umetna gnojila za potrebe poljedelstva. Če namreč izlovimo prosto kroženje zraka v atomski

bateriji, dobimo oksid azota, ki se uporablja za proizvodnjo nitratov. Na ta način dobljeno umetno gnojilo je le malo radioaktivno in se lahko hrani in uporablja brez kakršnih koli nevarnosti za tistega, ki z njimi dela. To odkritje je za gospodarstvo velikega pomena, ker se zaloge prirodnih izvorov teh gnojil naglo črpajo.

Nova teorija o Rimski cesti

V referatu, ki je bil prebran na sestanku Ameriškega fizičnega društva, sta dva ameriška znanstvenika, dr. Biermann in dr. Leverett Davis, razložila rezultate svojih enoletnih raziskovanj na inštitutu Max Planck v Goettingenu v Nemčiji. Ta dva znanstvenika zastopata popolnoma novo teorijo v poreklu kozmičnega izžarevanja, kar predstavlja eno od velikih in še nerešenih problemov znanosti.

Po tej teoriji je Rimska cesta v resnici samo zelo velika krogla, v kateri navidezno prazne prostore izpolnjujejo kozmične meglice, ki so nastale pred več kot 5 milijardami let. Te meglice bodo potovale po tej krogli — Rimski cesti — vse dotlej, dokler bo ona obstajala. Velik del kozmičnih meglic, če ne celo vse, so, kot pravi ta teorija, nastale že takrat kot Rimski cesta sama ali neposredno za tem, nekaj pa jih je nastalo kasneje. Devet desetih teh meglic je bilo medtem v vsemirju že na neki način uničenih ali pa so se v njem izgubile.

V petkovi številki naš novi roman

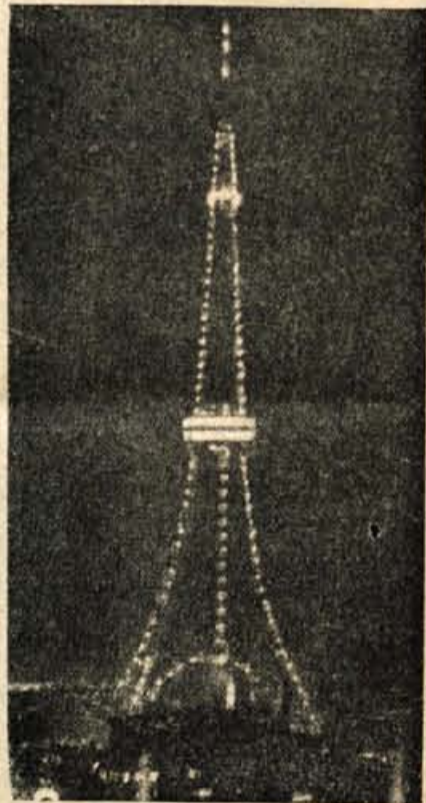
MIMI MALEŃSKOVE:

»VIGENCI« II. DEL

Vsi, ki ste z zanimanjem sledili zgodbi o vzponu Zgončevega Dominika, o Gorenjski ob koncu prejšnjega stoletja, še posebej pa o kroparskih kovačih in njihovih usodah, boste v II. delu tega romana zvedeli o Zgončevem zatonu, o novih poteh, ki so jih ubirali kroparski kovači itd.

Zato ne pozabite
in nocoite
»Glas Gorenjske«

Ni v Parizu

Nekaj podobnega kot Parizani so hoteli imeti tudi v Tokiu, glavnem mestu Japonske. Stolp, ki so ga dogradili preteklega decembra, je v resnici močno podoben slavitemu Eiffelovemu stolpu. Visok je 363 m, na vrhu ima televizijske antene, preko katerih bo oddajalo programe pet TV postaj, pod vrhom je razgledna ploščad (355 m visoko), pod njo pa še restavracija. Posnetek je bil narejen ob priliki otvoritve stolpa, ko je bil slavnostno razsvetljen.

OSEMDESETLETNI PUŠCAVNIK

V neki pečini Gran Sasa, najvišje gore Apeninskega polotoka, so pred nedavnim odkrili 80-letnega starčka. Pravi, da je že davno tega, ko se je zatekel sem. V vsem tem času je živel skrajno primitivno. Hranil se je s travo in koreninami. Ker je bil že zelo slab, so ga takoj prenesli v bližnjo bolnišnico.

NENAVADNA RAZEVA ZAKONA

Laburistični poslanec Robinson je pred dnevi zahteval spremembo britanskega zakona o razvezah zakonskih zvez. Namreč, kako bi se mogel zakon razvezati v primeru, če eden od zakoncev spremeni spol. Zahtevo je postavil zato, ker je neko sodišče pred nedavnim odklonilo razvezo zakona v takšni situaciji.

NAJBOLJŠI SAHIST — ŠTIRI IN POL LETNI DEČEK

Kitajski časopisi pišejo o najboljšem šahistu v mestu Kanton, o dečku Ceng Ci Hveju, ki je star štiri leta in pol. Premagal je namreč že poznane mojstre v tem mestu, ki ga pogosto nazivajo »mesto šaha«. Toda deček ima zdaj nevarnega nasprotnika v nekem 10-letnem sovrstniku.

MISJE GNEZDO V KOSU SIRA

Milojko Dabič iz okolice Zrečnjana je za svatbo svojega edince pripravil hleb sira, ki je imel meter in pol premera. Ko ga je na dan poroke ponosen prinesel pred goste, je presenečen ugotovil, da je hleb že načet: v njem je bilo namreč gnezdo mladih miši.

LJUBEZEN

Mesec dni bo tega. Mrak.

Megle so se vlačile preko kranjskega mosta. Pločniki mastni od nanošenega cestnega blata. Ljudje so previdno stopali po spolzkem asfaltu in videti je bilo, kot da neslišno drsijo po tekočem traku.

Silhueta Kranja je trepetala v neonski luči.

Zavil sem v savski breg. Za seboj sem zaslíhal sunkovito dibanje.

»Preketo, kot da je z mastjo polito,« se je oglasilo za mojim brbotom.

Spoznal sem glas. Mlad ekonomist je bil. Fant s širokim srcem. V katerikoli družbo je prišel, povsod so ga sprejeli z odprtimi rokami. Dekleta so ga rada videla in pogledu so spremljale skrite želje. Bil je dobre volje, to sem spoznal po glasu.

»Miloš! Kaj pa preklinjaš,« sem ga ustavil.

»O, glej ga no! Ti tudi brozgaš po tem maslu?«

»Dobre volje si videti.«

»Res je. Veš, kar prav, da sem te srečal. Nekaj dobre kapljice imam v žledcu, pa skrito misel v stku.«

»Kar na dan z vsem!« sem ga bodril.

»To pa ne! Vino naj ostane tam, kjer je — srčno misel bom pa na svitlo djale. Veš, nekaj čudovitega! Tri sobe, kopalnica, angleško stranišče.« Na kratko je zajel sapo in ponovil: »Angleško stranišče in tri sobe... da, pa kopalnica tudi...«

Osupnil sem; na misel mi je prišlo: »Meša se mu... Misel na stanovanje, ki ga nima, mu prepreda možgane in zdaj... trisobno stanovanje. Siromak...«

Prijel sem ga za roko: »Miloš, ali ti ni dobro —? Pojdi, greva v slaščičarno na »turško«. Odleglo ti bo.«

»Odlična misel! Toda dragi Stane, pomisli: kopalnica, angleško stranišče, tri sobe... No, kaj praviš?«

Resno sem ga pogledal.

»Ti, daj no, povej, kaj je s teboj?« sem ga prosil. »Govori tako, da te bom razumel!«

Zadržal je korak in vzkliknil:

»To je tombola! Tri sobe, stranišče in kopalnica... In ona! No, da — res je starejša od mene — ima pa vse vrline.«

Prijel me je za roko in šepnil:

»Vdova je... mlada vdova; veš, pravi ogenj, da ne rečem: hudiča ima v sebi.«

na preizkušnji

Počasi se mi je začelo svitati.

»Tudi ti imaš hudiča v sebi,« sem dejal. »Daj, povej kot se spodobi: Mlada vdova ti ponuja tri sobe, angleško stranišče in kopalnico, če se z njo oženim. Ni tako?«

Objestno je zamahnil z roko in me objel čez ramo.

»Čudovito si povedal. Da, tako je! Če se oženim, dobim vse, kar si naštel. Da, da... in življenje je tako kratko, mar ne?«

»Za nekatere je, za druge ni,« sem pribil.

»Že vidim, nevoščljiv si. Razumem. Toda, ti si moj prijatelj. Veš kaj? Ko se oženim, te povabim k sebi. Videl boš, da je vse res, kar ti pripovedujem. Tri sobe boš videl...«

»In angleško stranišče,« sem zbedel.

»Da — in kopalnico,« je dodal. »Lahko se boš kopal, žel na stranišče... angleško! Moj dragi, sprehajal se boš lahko po treh sobah...«

»Predober si!«

»Zato, ker sva prijatelja,« je ginjen dodal.

Prišla sva do zloglasnih stopnic. Odveč so mu bile, zato jih je oblajal v različnih jezikih. Edino petelin na vrhu vodnjaka mu

je bil po godu. Zamaknjen je strmel vanj. Nato mi je nežno položil roko na ramo.

»Ti,« je dejal in me krepko stresel. »Ali si moj prijatelj?«

Molčal sem.

»Si ali nisi...?« je preteče dregnil.

»Saj veš da sem.«

»Potem me poslušaj! Boš poslušal?«

»Bom.«

»Torej, dekle imam. Kako bi rekel? Rad jo imam.«

»No, in...«

»Čedno dekle, ti pravim, ampak, saj poznaš pregovor: Pikel — pakl, prazen žakelj! Ona ima negativni saldo v financah in jaz tudi. Oprosti, da govorim z jezikom gospodarstvenikov. Pred poroko je to važno! Kljub temu sva kreditno sposobna.«

Gromko se je zasmeljal in nadaljeval:

»Ali ni ta dobra: kreditno sposobna poročenca, kaj! Se žežek bi je ne iztuhal! Ha — ha!«

»Si končal?«

»Ne; ti, ki si mi prijatelj, svetuj: ali naj poročim prazen žakelj, ali pa tri sobe z angleškim straniščem in kopalnico? Govoril!«

Rabilo me je odrinil in čakal.

»Pusti taka vprašanja, Miloš! Sam razmisli! Deni srce na tehtnico, nato pa stori...«

Nisem še končal, ko mi je jezno zabrusil:

»Glej, in ti praviš, da si moj prijatelj! Nevoščljiv si, da veš. Kaj morem jaz zato, če imaš ti samo eno sobo in kuhinjo. Pač nisi imel priložnosti... pa si vzel prazen žakelj!...«

»Ne žali...!« sem ga ostro zavrnil. »Čprav si pijan...«

»Pusti to,« je vpadel. »Ne grem s teboj na »turško«. Ne, in stokrat ne! Ti pa nisi več moj prijatelj, da veš! Pa povabil te tudi ne bom...«

Odšel je v megleni zimski večer, se na oglu obrnil in ginjen dejal:

»Zapomni si: Oženil bom tri sobe, angleško stranišče in kopalnico...«